

El Drac de Sant Llorenç del Munt

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
Alçada: 980

Coordenades:

Latitud: 41.650131131654
Longitud: 2.0283303672552
UTM Est (X): 419089
UTM Nord (Y): 4611388

Classificació

Número de fitxa 08120 - 135
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Simbòlic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 20/01/2021 - 15:47

Descripció

Aquesta llegenda s'extreu del llibre de Miquel Ballbè i Boada (1982), que la transcriu desconeixent el nom del seu autor i el document original, ja que va arribar a ell en format fotocòpia, sense que hi hagués cap

referència pel que fa a la seva procedència. I diu així:

“Tant escarmentats quedaren los moros ab los mals successos passats, que en molts anys no pensaren en pertorbar lo sossego ab que nostre compte governaba en pau sos Estats. Pero com aquesta inacció dels moros era per necessitat y no per voluntat, no deixaban de formar algunes idees que luego los desvaneixia lo temor; y continuant sos’entusiasmes ab consultes ab los Morabutos, filosos é historiadors, ressuscità entre ells la memòria de la serpentina horrorosa que algunes centurias antes habian col·locat en Tarragona los cartaginesos ab tan felis èxit per ells com mal per sos pobladors, perquè destruï la ciutat. Las memorias de aquest succés los suggeriren lo medi de imitar aquell fet en los termes que pugués proporcionar sa malicia. Ho feren així, y portaten un monstro de dos especies que corria com un bou y volava com un ancell de rapinyta. Lo desembarcaren per lo riu Llobregat, y lo anaren pujant amunt tot lo que pogueren; desde allí lo foren portant fins à la montanya ya que anomenan Sant Llorens del Munt; y allí y havia una cova ampla y profunda que encara avuy dia la anomenan Cova de santa Agnès. Col·locaren en ella lo jove mónstro; però com no era tant jove que ja en Africa no hagués despedassat algunes ovelles person aliment, li deixaren en la cova algunes ab las cames trencades perquè no poguessen fugir. Lo dexaren allí y al cap de quatre dies tornaren, y trobaren que ja se havia menjat las ovelles, y li deixaren altres. Continuaren en alimentarlo cerca de un any de esta manera, y veientlo ja tan gran com un bou, no lo portaren mes carn. Lo apurà la fam, y comensà en busca de aliment á allunyar-se de la cova, ja corrent, ja volant, fins que casaba algun cap de bestiar llanar ó vacuno, perquè sa forsa era tant que una badella se lan portava entre sas ungles.

Fonch vista de alguns pastors, y assustats procurèn baixar los séus remats al pla, per lliurarlos a la fiera. Pero ella arribà també a perseguir los remats en lo pla y féu presa en alguns infeliços passatgers; y ab sas afilades ungles y agut bech los féu pedassos. Al cap de tres setmanas que comensà á aquella monstruosa fiera, y anaban atemorissats pastors y caminants quant ressonà la noticia en Barcelona; y escoltà la nova lo compte ab molta pena, perquè sentia lo dany de sos vassalls.

Donà providencia perquè un cavaller anomenat D.F. Spés que havia estat en Africa y vist allí algunes fieras semblants anàs en busca de aquell mónstro bèn acompanyat de almogàvers armats ab las armas ceritáceas y que fossen ab altres cavallers práctichs. Marxaren de Barcelona, y guiats de pastors arribaren fins a la falda de la montanya de Sant Llorenç. Pujaren á lo alt sens esser sentits per la fiera, perquè lo vent los donava á la cara. Y descubriren la fiera entre espessos arbres, que estava menjant un home. Espantárense los almogàvers.

Maná Spés que estos en escuadrò format, enarboladas las picas y llansas ab los cavallers al mitg lo anassen seguint poch á poch arribant-se á la fiera. Se practicà així; però apenas arribaren á la distancia de un tiro de fletxa, quant lo fiero animal alsà la volada, y se precipità sobre lo esquadró, arriban a tocar en las puntes de las picas y llansas que estaban enarboladas. Y com se sentí algun tan ferit lo drach se elevá al ayre donant uns brams y xiulets que atemorissaban. Tirànteli los ballesters algunas saetas, però era lo mateix que si topassen en una roca. Volaba per sobre lo escuadró com en observació de si se desbaratira per trobar presa certa abaixant lo vol.

Però com los almogàvers mantingueren sa formació, nos’atrevis a repetir segona vegada la embestida; haben vist á poca distancia un cavall separat y sol, se precipità volant sobre éll. Lo cavall lo vejé venir rugint en lo ayre, se precipità sobre lo esquadró per ampararse de ell. Al temps mateix que arribava, arribà també la fiera tant cerca del cavaller de Spes, que tingué disposició de ferirlo en una cuixa al mateix temps que plantava las ungles en lo cavall, del qual part trasera sen portà un tros, y tornà à remontarse-en los ayres bramant y xiulant, y luego sen tornà à la cova situada en los mes gragós de aquell bosch. Quan los cavallers acudiren ahont habiant deixat los cavalls, nols trobaren, perquè luego que vejeren la fiera se espantaren de modo que per fugir se precipitaren de aquelles alguras y moriren.

Sen tornà Spés ab cavallers y almogàvers à Barcelona, y contà al Compte lo succelit y lo dificultós que era matar aquella fiera, pues encara que tenia la cuixa atravessada volava com si no tingués tal ferida.

Causà notable admiració al Compte, cavallers y tota la corte la relació del cavaller Spès, pues encara que antes habian ohit del paisanatge de aquell territori les expression de la horrorosa figura de la fiera, sas carreres, volades y voracitat havien suspès lo crèdit, persuadint-se que ho abultada lo temor. Pero ohint Spès, sos cavallers y almogàvers, ho cregueren. Y lo que mes admiració causà fonch lo horrorós pavor que prengueren los cavallers. Y això mogué la curiositat del Compte y Altres de fèr pintar la fiera y ferla escultar de bulto ab los propis colors, segons la relació del cavaller Spès. Se tragueren algunas copias, y posantlas en públich se probaban á acométrer los caballers muntats; però no hi hagé modo perquè algun cavall se hi volgués arribar encara que los atormentassen ab lo espuela. Adelantaren mes lo discurs; posaren en un estable un simulacro de la fiera que ab propietat la representab; posaren després un cavall ab los ulls tapats, lo lligaren fortament a la menjadora ab una cadena, trabat de totes quatre potes; y posat així á la distancia de vint palms de aquella figura, li destaren los ulls y lo deixaren allí ab la figura, persuadint-se que perdria lo temor; però fou tant al contrari que morí de espant.

Y del mateix modo se espantaban los cavalls africanos.

Com lo Compte tenia alguns lleons que li enviaban los prínceps africanos, se probà també de ficar alguns en aquell estable ab los ulls taptats; los destapaban després, y lo lleó apenas veyá aquella figura, se agenollava y se estava en terra encara que fos tres dies sense menjar; y algun que nol'volgueren tráurer, morí allí de fam y temor.

Conèixent lo Comte que l'assumto necessitava aplicarse de espay a discórrer medis proporcionats pera remediá aquell dany, y ohint que cada dia se aumentaba, segon las queixes de pastors y passatgers, manà que á son carrech se portés bestiar de vacas, de llana y de cabras en las immediacions de la cova de Santa Agnès, lligantlas de totes quatre potes perquè no puguesen fugir y lo drach pogués mantenirse de elles, y de eix modo no baixaria a fer dany á las planures. Ho éxecutaren així, y lograren lo fi, perquè allí encontraba à totes horas lo menjar que éll necessitava; ja no se deixava véurer en tot lo pla.

En aquell intermedi lo Compte de Barcelona resolgué, confiat en la misericòrdia de Déu emprendre ell mateix la batalla ab la fiera; y surti de barcelona armat ab sas armas, y dalina, espasa, llansa y escut acompanyant de alguns cavallers, als que donà orde que sens urgent necessitat no se arriassen, perquè la fiera no fugís com estava escarmentada de la ferida que li dona lo cavaller de Spès, que era un dels que en aquella ocasió lo acompanyaban, y guiá al Compte al territori de la cova de Santa Agnès, deixant després que se anés arriant sol. Ho feu així, y luego que estigué allí cerca, esqueixá de un arbre una grossa rama, y deixà allí arromada la llansa.

No tarda mólt a surtir lo fiero drach de la cova, y al punt que vejé al Compte se dirigí à ell ab una volada baixa.

Ell lo aguardá ab intrepido ánimo y valor; y al temps que baixà ab las ungles obertes, lo bech corvat y serpentina garganta, li donà tal fort colp ab, la rama del roure al cap, que aturdina sen tornà desconceradament la volada, donant tants grans xiulets y brans al modo de lleó y serp, que causà admiració á tots los cavallers que ho presenciaren. Luego que fou recobrada del colp que havia rebut tornà a acometer al Compte, que la rebe ab la barra de la rama alsada, y volenti pagar lo colp, agafa la fiera ab las ungles la barra; y lo Compte, que no volia perdre aquella arma fortament agarrat al extrem de ella seguia la fiera, que en una volada baixa sen portava l'tronch ó barra y al Compte agarrat à ella, no volentla deixar, perquè advertia que lo drac se anava arriant al arbre ahont tenia la sua llansa. La fiera luego rompé en dos trossos lo tronch ó barra, posantlos en forma de creu ab un en cada garra.

Lo Compte, que vejé aquella tan estimada senyal de la santa creu, alsá los ulls al cel y ple de se fe dirigí à Déu ab aquestas paraules: Senyor meu Jesucrist, reparador universal, en la creu nos habeu redimit y salvat, ab ella nos habeu armat contra las furias infernals. Ara pues, déu méu, en vostre santissim nom me acercará à aquella senyal de vostra santa creu per donar fi ab aquesta fiera.

Acabadas estas paraules agafà lasua africana llansa, y ab concertats passos se anà arrimant al drach, que lo esperaba en terra ab los dos trossos de barra en las uncles.

Quan vejé allí cerca lo Compte, de repent feu lo moviment de alsarse à volar per tirarse a éll; però lo Compte ab aqueix mateix moviment encontrà la disposició; y li clavà la llansa en lo ventre que li surtí més de dos palms per la part de detrás. y de aquesta manera bramant y xiulant se posà a volar, portantsen atravessada la llansa, y sens deixar los dos trossos de barra de las suas uncles, que fou assó ventura per lo Compte, perquè per mes que la fiera lográs posar sobre ell, lo mateix embràs dels dos bastons que portava serviren de impediment perquè las suas tallants uncles no preguessen las armas del Compte, y en aquest intermedi lográ clavarli la espasa dalma en un costat; però la sua forsa era tanta, que ni en aquesta ni la altra ferida la postraban, antes si que agarrant ab sos furiós encorbat bech la hasta de la llansa que tenia atravessada la rompé allà immediat á la ferida, y se posa á volar, per mes que corria del seu cos un raig de sant. Y acomete ab lo bech lo morrió y le llevà del cap, causanti un intens dolor; bé que no per això desmayà lo Compte, antes si molt promptament cubri lo séu cap ab lo escut que portava.

Lo fiero animal desfogaa la sua rabia ab lo morrió girant-lo y regirant-lo entre las suas uncla y donanli cops ab los trossos del roure, de modo que lo esclafà per moltes parts. Y lo Compte mirava ab gran satisfació com del-cos esclafà per moltas parts. Y lo Compte mirava ab gran satisfació com del-cos del drach continuava surtint un raig de sang que li desmostraba la sua victoria.

Ab las ansias de la mort deixa per últim lo drach los trossos de roure que tneia entre las uncles, y se dirigí al Compte ab tal ímpetu, que lo agarrà y lo alsa més de quatre palms de terra, y lo Compte lográ clavarli tota la espasa molt cerca del cor, qual ferida lo precisà à deixar la presa peque ja no tenia forsa per sóstenirla.

Y fent la última volada caigué en lo sot de Goteras, ó sia en la falda de la montanya nomenada lo puig de la Creu, y ab petitas empentes ó volades arriba al cim de esta montanya, que està sobre lo antiguissim poble de las Fabretas, després Tolosa (y ara Castellar), ahont los cavallers lo vejeren caurer y ohian los horrorosos crits y xiulets ò brams que faya à pesar de trobarse situats à la falda de la montanya de Sant Llorenç del Munt.

Lo Compte qudà en terra quasi sens sentits, ab son cap y cos ple de contusions, la sua cara plena de la sanch de la fiera que ja estava agromullada. Tornà en si, lo desarmaren los caballers, y no se li trobà ninguna ferida.

Se encaminaren tots junts ahont vejeren caurer la fiera y la trovaren sense encara revolcantse amb la sua sanch y acabant la sua vida.

Donaren luego avís de lo ocorregut à la Comptesa, que lo rebé ab grandíssim contento. Disposà que alguns del seu servey marxessin à encontrar al Compte, y luego que arribaren allí los manà aquest que llevassen la pell al cadàver monstuós pera conservar-la. Ho executaren luego, però antes la mediren sobre lo cadàver, y trobaren ser lo cap de sis palms y mitj de diámetro, la garganta de poc mes de quatre palms y desde la punta del cap fins à les espatlles tenia cinc palms de llarch, las mans tenian nou mals de alt y quatre y mitj de diámetro. Des de las espatlles fins al últim de la espina habida deu palms de llarch y quinse de diámetro. La cua tenia set palms de llarch y quatre de circumferència; las uncles de peus y mans tenian cada una un ters de llarch y mitj palm de diámetro, molt cotants, y afinades. Lo bech tenia tres palms de llarch y sas dos puntes eran lo mateix que dos tallants gabinets. Las ales tenian cada una de llarch onse palms y de ample sis y mitjs; y no tenian plomes sinó una pell semblanta a las alas de las rates pinyadas, però de mitj palm de gruix.

Li llevaren la pell ab molt cuidado, y advertiren que en ella nos coneixia senyal alguna de las moltas saetas que li tiraren en la batalla primera que tingue contra el cavaller de Spés y companys perquè semblava la superfície un dur ferro.

Marxaren tots a la ciutat, portant la pell plena de palla, y així se veyá tal quan debia ser la mateixa fiera.

Per lo camí se despoblavan los llochs per anar à veurer lo mónstruo. Era tanta la alegria que tots à la una donaban ¡vives! al gran Compte de Barcelona.

Seguiren son camí, y antes de entrar en la ciutat trobaren ja la respectable comitiva que havia surtit á rebrelos, composta de la senyora Comptesa ab sas dames y donsellas, del senyor bisbe ab lo clero, del Consulat y Principat ab sos acompanyats. Tots junts entraren y se dirigiren a la Iglesia major à donar gracias a déu de aquella victoria, desde allí se dirigiren després al Palacio, precehits y seguits de tot lo poble que clamava sempre ab lo major entusiasme; ¡Viva, viva nostre gran compte D. Zinofre!

Se establí després que en totes las festas ó funcions espirituals y civicas en ques practicas lo professó portessin en miti de ella la fiura del fiero drach; y perquè això estava en us se continua també quant la Iglesia establí la professó del Corpus, y se observà fins que lo il·lustrissim senyor bisbe Climent poch anys hà ho suspengué.

Per això no deixa de subsistir en Barcelona un vestigi que acredita aquest fet; puig en lo portar de la santa Iglesia de la Catedral obert baix de la orga, anomenat de Sant Esteve, esta escolturat de pedra en dos pars ab la figura del Compte batallan ab lodrach.; En una se representa lo primer colp que li odna al cap amb la rama que esqueixá del roure y en la altra qui quant esperaba aldrach ab la llansa en la ma.

Concluidas las festas ab ques, celebra en Barcelona la mort del fiero mónstruo, y despatxats los reys moros á sas terres, se tractà de donar avis de aquesta gloriosa vistoria al Cèssar, ha qué tenia noticia de la èxistencia del dranch y del modo com lo habian introduït los moros en aquells boscos de Sant Llorens del Munt.

Se destinà per aquesta comissió al mateix cavaller de Spès, per la cual relació habian los pintors retratat la fiera. Se li entregaren algunos retratos y una de las mans y bas del drach, perquè los portés al Emperador.

Marxà lo cavaller de Spès ben acompanyat, encaminantse à París, ahont tenia la sua cort lo Emperador.

Durant lo viatja li fou precís anarse detenint y fer relació als comptes de Fransa de la extranya historia del drach; mostranlos lo seu retrato y lo bras y ma que portava, lo que a tots causaba admiració sobre tot lo animo y valerós esforços del Compte que acaba ab tal fiero mónstruo.

Arribá en fi lo comissionat a Paris y se presentà al Emperador. Feu se ambaixada entreganti un rich present que li enviava lo Compte de Barcelona, contat la historia deñ drach, lo que al ell mateix li passa quan lo embesti, la batalla que sosteni lo Compte y la mort de la fiera, qual relació conclogué entregant lo seu retrato y lo bras y ma monstruosa”.

Observacions:

En els peus de nota de la llegenda es deixa constància de que a la Muntanya de Sant Llorenç del Munt hi ha un penya-segat anomenat “dels cavalls”, per on s’haurien estimbat els cavalls en veure el drac.

S’esmenta també que en el Monestir de Sant Llorenç del Munt, s’hi va conservar una de les costelles del drac fins ben entrat el segle XIX, com així ho demostren els diversos testimonis d’excursionistes que visitaven l’indret. D’aquí hauria anat a parar a Can Pobla on al cap d’un temps incert es va dependre el clau de la paret on estava exposat, trencant-se en tres trossos. Segons el seu propietari, Joan Gros i Roca mesurava nous pams de llargada per un pes de nou lliures (uns 3.600 grams).

Joan Gros i Roca, propietari de Can Pobla en va regalar un tros a Mn. Joan Riba (Museu de la Sal de Cardona), i d’aquí hauria passat al Museu Diocesà de Solsona. Dels altres dos, un va ser usurpat

durant la primera Guerra Carlina per un cap de tropa. El tercer es conserva a la casa.

Història

En les notes de Suades i Díaz referents a la llegenda deixen constància de varies anotacions sobre els escrits més antics relacionats amb els orígens de la llegenda. El Dr. Anton Vergès i Mirassó contava en el seu manuscrit de 1872 que “a tots els qui, a la meua infància, sentia parlar d’aquest fet els veia convenir en què s’havia fet un vot que on quedaria ferit el drac s’edificaria un monestir de monjos i on moriria un altre de religioses i que, a aquest objecte, foren fundats després els de Sant Llorenç del Munt i del puig de la Creu”.

En referència als orígens de la llegenda, segons Anton Vergès, l’hauria consultada en una obra publicada a Barcelona l’any 1600, per R.P. Fr. Esteve Barellas, predicador de l’ordre seràfica del Pare Sant Francesc: *Centuria o historia de los famosos hechos del gran conde Barcelona D. Bernardo Barcino, y de D. Zinofre su hijo, y otros caballeros de la provincia de Catalunya*. Posteriorment aquests fets també van ser recollits en el volum V del capítol XXX del llibre *Semanario curioso, histórico, erudito, comercial, público y económico El Blasón de Cataluña, deducido de los hechos históricos y memorables de los nobles caballeros y otros nacionales en el siglo VII y siguientes en defensa de la santa fe catòlica y libertad de la patria contra la multitud horrorosa de africanos que inundaron España*.

Francisco de Zamora, en el seu llibre *Diario de los Viajes hechos en Cataluña*, diu “”A la mateixa muntanya hi ha la famosa cova del Drac, quina novel·la contenen les histories de Catalunya (...) A la part nord de la mateixa muntanya es troba l’ermita de Santta Agnès (...) en la qual es guarda un grandió os que té la forma d’una costella i pretenen que fos del referit dret (...). En confirmació del conte del Drac pot dir-se que en aquesta muntanya es troba can Pobla, que pretenen fos la casa d’esbarjo on venien en les caceres els comtes de Barcelona”.

L’any 1871, Vergès i Mirassó no posa cap dubte en parlar de l’existència d’un animal veritablement monstruós. Segons ell, no només es coneixia la costella del drac, sinó que també s’havien descobert ossos i un cap “hi hagué alguna fiera horrible a Sant Llorens del Munt en l’antiguitat per mí es cosa demostrada; y me fundo no sols en lo fragment de la formidable costella ques conserva, y sobre lo que espero un dia ó altre lo parer justificat del mes intel·ligents naturalistes; á la qual en l’antiguitat tothom ja anomenava la costella del drach; sino també en lo descobriment de un fragment de cráneo de horribler rèptil, que conservo, y que junt ab altres ossos del mateix, que destruiren per poca precaució dels mestres de cases al derivar lo cor, ahont en un secret lo depositaren los monjos quel foren construir, se trobà també un cráneo humà, que probablement seria lo una de las víctimes de aquell horrorós rèptil”.

A la pàgina 174 narra el que reprèn Ballbé sobre la costella del drac que es conservava a Can Pobla “Es cert que fins á la guerra de la independència á principis del present sigle se conservà en lo monestir de Sant Llorens del Munt un os de una costella y que tothom que visitava la santa casa pretenia véurer-ho: tothom demanava la costella del drach. Quedá després reirada de allí y penjada en lo sostre de la entrada de can Pobla, la qual habentse un ida y cayent sobre las pedres queda partida en tres trossos. Un de estos fragments usurpá un jefe de tropa en la guerra dels set anys: lo altre lo regalà D. Joan Gros y Roca, actual propietari de dita casa, al R.D. Joan Riba, sacerdot amant d’antiguitats y que té lo magnífich museude objectes de sal en Cardona; lo qual havent oit poarlar de la existència de tal os, envià un exprés á dit propietari y ab moltes súplicas li arrancá altre tors: quedant per tant sols un fragment de dita costella de un cinch palms de llarch, que es lo que pot encara lo intel·ligent naturalista examinar”.

Bibliografia

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1982). *Matadepera i Sant Llorenç del Munt. Més de mil anys d'història*. Vol. II. Sant Llorenç del Munt, pp.415-427. Matadepera: Ajuntament de Matadepera i Caixa d'Estalvis de Terrassa.

BARELLAS, Esteve (1600). *Centuria o historia de los famosos hechos del gran conde Barcelona D. Bernardo Barcino, y de D. Zinofre su hijo, y otros caballeros de la provincia de Catalunya*. Barcelona.

BARELLAS, Esteve (1773). *Semanario curioso, histórico, erudito, comercial, público y económico El Blasón de Cataluña, deducido de los hechos históricos y memorables de los nobles caballeros y otros nacionales en el siglo VII y siguientes en defensa de la santa fe catòlica y libertad de la patria contra la multitud horrorosa de africanos que inundaron España*. Barcelona.

FERRANDO ROIG, Antoni (1990). *Anecdolari ocult d'una muntanya màgica: Sant Llorenç del Munt*; Col·lecció Monografies Vallesanes, 12, pp. 9-11. Terrassa: Editorial Egara.

FERRANDO ROIG, Antoni (1997). *Itineraris pel massís de Sant Llorenç del Munt. La vall del riu Ripoll, la vall d'Horta, la vall de Mur, les Arenes i Cadafalc*, vol. 1, pp. 156-158. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

FONT i GILLUÉ, Josep Maria (1976). *Llegendes i rondalles i trifulgues de Sant Llorenç del Munt*, pp. 4. Terrassa: Xarxa de Biblioteques Soler i Palet de Terrassa (Vallès Occidental).

FONT i SEGURA, Xavier (1997). *Inventari del patrimoni cultural de Matadepera*. Inèdit.

SUADES MARIGOT, J.; SANZ PÉREZ, David (2000). *Històries i llegendes de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*, pp. 31-34. Sant Vicenç de Castellet: Farell editors.

VERGÉS MIRASSÓ, Anton (1871). *Sant Llorens del Munt: son passat, son present y venider*. Historia de aquell antiquíssim monestir, utilíssima als que dedicant al estudi de les antiguitats de Catalunya, y en especial als vehins de las mes importants poblacions del Vallés. Barcelona: Estampa y Llibreria Religiosa y científica del hereu den Pau Riera.

VERGÉS I SOLÀ, Lluís (1973). *Bellesa i atractiu de Sant Llorenç del Munt: La Mola*. Sant Llorenç Savall: autoedició.

ZAMORA, Francisco de (1787). *Diario de los Viajes hechos en Cataluña*. Volum I, pàg. 39.

